

1374567

אלא לפי הצבלי דאיסורא לא מתחלק ונמלא
שגם ציוס של עלמו הוא חלי עבד ומכיון
שא"א לעבוד צו ציוס זה הוי חסרון בתעבודו
חבל האי סוגיא דגיטין דהביא אמתא,
דקאי לאציי ולפמש"כ אציי סובר כהירושלמי
דקדוק"ג מתחלק כיון דסובר דקדוק"ג פקע
צכדי ולדידי שפיר מתקיים לעולם צהם
תעבודו גם צה"ע וחצ"ח וככל המבואר לעיל
ואית צהו עשה דלעולם צהם תעבודו ושפיר
מדמינן [אליבא דאציי] חצ"ע לשפחה גמורה
לענין לכופו לשחררה מפני תקנת הרבים
וכמש"נ.

לשיטתו דקדוק"ג פקעה צכדי איכא גם
צה"ע או חצ"ע עשה דלעולם צהם תעבודו
כיון דציוס של רבו הוא עבד גמור וככל
הג"ל משו"ב מדמה הגמי לדידי שפחה
גמורה לחצ"ע וחצ"ח כולעני"ד להקל הפליאה
הואיל וילא מהרשב"א ז"ל דברים אלו, ואור
ישראל יילנו משגיאות. שוב נדפס קונטרס
חיי יוסף ושם העתיק מספר מי באר שדפס
בתקפ"ט תשובת הקצ"ח ז"ל ומבאר שם
כמש"כ כאן. ומשנה לא זה ממקומה. ושם
כתב עוד דרך לחרץ דברי הרשב"א ז"ל ע"ש.

אוצר החכמה

והנה העו"א ריש חגיגה כיון מדעתו
לסברת הרשב"א ז"ל דצה"ע וחצ"ח

ליבא עשה דתעבודו ואסברה לה כיון דמדינא
עובד את עלמו יום אחד לעלמו ח"כ אין
הרב יכול לקיים צו "לעולם" צהם תעבודו
[ולכן כייפין לשחררו ואין זה חטא צכדי
שיצא חצירו דצה"ע וחצ"ח אין זה חטא
כלל עיי"ש] ונראה דגם סברא זו לא שייך
אלא לפי הצבלי דאיסורא לא קאמרינן
שתחלק ולעולם הוא חלי עבד גם ציוס של
עלמו דלפ"ז נמלא שהרב יש לו צעבד זה
זכותי עבדות גם ציוס של עלמו וכיון שמכל
מקום אינו יכול לעבוד צו ציוס של עלמו
מפני חלוקת השותפות נמלא שיש לו עבד
שא"א לקיים צו לעולם צהם תעבודו, אבל
לפי הירושלמי דגיטין פ"ד ה"ב דציוס של
עלמו הוא ישראל גמור ח"כ לא שייך לומר
צו טענת העו"א [שא"א לקיים צו לעולם
צהם תעבודו מפאת שציוס של עלמו אין
הרב עובד צו] דזה אינו גרעון במאות לעולם
צהם תעבודו כיון דמה שאינו עובד צו ציוס
של עלמו היינו מפני שאז אינו עבד כלל,
אבל כל מה שיש צו עבדות הרי הוא עובד
צו וכל כה"ג שפיר קרינן צ"י לעולם כיון
שאינו מחסר עבודה צמן שהוא עבד, [וכעין
זה בגיטין דמ"ג דבלא שייר צקנינו לא נחשב
חלי אשה] ולפ"ז גם לדרך העו"א נוכל לבאר
דאע"פ דלקושטא דמלתא נאמר שאין צה"ע
וחצ"ח מותר לעולם צהם תעבודו מ"מ ז"א

סימן כח

בענין כותב גט לכשאכנסנה

אגרשנה

אוצר החכמה

גיטין דף מ' ח"ל רי"ח כל כך יש צידך
ואני שונה הכותב שטר חירוסין
לשפחתו רמ"א מקודשת וחכמים אומרים
אינה מקודשת ומסיק רנצ"י דכיון דהיבא
שרבו הניח לו תפילין ילא לחירות מפני
שזכו הודאה שכבר שחררו ה"ג כשמקדש
את שפחתו סתם מקודשת אפילו לרבנן
דהוי כהודאה שכבר שחררה, והצ"ע כשאמר
לה צעט קידושין לאי צו והתקדשי צו
[דמגלה דעתו בפירוש שער עכשיו לא
שחררה] דר"מ סבר יש צלשון הזה לשון
שחרור ורבנן סברי אין צלשון הזה לשון
שחרור. וראיתי בתשובות רעק"א ז"ל
החדשות [שנדפסו בזמן המלחמה האחרונה
בלא שער] סי' ס"ד שהקשה קושיא עלומה,
דהא מבואר צפרק ר"ג ציצמות דהאומר
כתוב גט לאשה בעלמא [שאינה אשתו]
לכשאכנסנה אגרשנה אינו גט וז"ל הרמב"ם
ז"ל פ"ג מהל' גירושין ה"ו אמר לסופר
כתוב גט לפלונית ויהי עמי לכשאנשנה

אגרשנה זו ונכתב וגרשה זו אינו גט מפני
שלא היתה בת גירושין כשנכתב גט זה
ונמלא שנכתב שלא לשם גירושין עכ"ל וכיון
דכשנכתב גט לשם אשה שאינה בת גירושין
אין זה לשמה ה"ג בשטר קדושין לזריך לשמה
[כמבואר בקדושין דף ע'] כשנכתב לשם
אשה שצעת כתיבה אינה בת קדושין אין
כאן לשמה והשטר פסול וא"כ היכי מקודשת
לר"מ צאותו שטר קדושין שכתב לשפחתו
צעודה שפחה נהי דיש צלשון הזה לשון
שחרור, לשטר קדושין מיהא פסול, ואף
ש"ל דר"מ לשיטתו דקסבר אדם מקנה
דשלצ"ל ולמד"א אדם מקנה דשלצ"ל ה"ג
כשר כותב גט לכשנכתב אגרשנה כמש"כ
התוס' יצמות שם והוכיחו זה מהא דלרבי
דקסבר אדם מקנה דשלצ"ל מהני כשכותב
שטר שחרור לעצד שאינו שלו לכשאקחך
הרי את לעמך ע"ש. מ"מ קשה למה לן
לחדושי פלוגתא חדשה ולומר דרבנן סברי
אין צלשון הזה לשון שחרור הא י"ל צפשיטות
דלכו"ע יש צלשון הזה לשון שחרור ורבנן
חזלי לעממי דקסברי אין אדם מקנה דשלצ"ל
וממילא השטר פסול לקידושין כיון שנכתב
צעודה לאו בת קדושין, וע"ש שנדחק לומר
דאפשר כיון שצאותו שטר עלמו שמקדש בו
תהי ג"כ משוחררת ותהי ראוי לקידושין
אין צכ"ג חסרון לשמה ונשאר צואתו
צ"ע.

ותו כתב דאכתי תקשי צהא דפריך הגמרא
כיון דצכניה לו רבו תפילין חשיב
הודאת האדון שכבר נשחרר א"כ ה"ג כשרבו
קידש שפחתו תיבוי הודאה שכבר נשחררה
[והולכנו לאוקמי צאומר לאי זו והתקדשי
בו דהוי כאומר צפירוש שעד עכשיו לא
נשחררה] הא צפשוטו י"ל דמיירי בקידשה
סתם וא"כ דהוי צזה הודאה שכבר
נשחררה, אלא דהרי הודאת הרב על
השחרור לא מהני אלא לענין מכאן ולהבא
מעט דצידו לשחרר עכשיו אצל לא למפרע
וכהיה דבעל שאמר גרשתי את אשתי דאינו
נאמן אלא להבא ולא למפרע כמבואר בצ"כ

דף קל"ד, וא"כ שפיר אינה מקודשת כיון
עד עכשיו עכ"פ היא בחזקת שפחה נמלא
שזה השטר [שהוא כתוב מכבר] נכתב שלא
לשמה כיון דנכתב צעודה שפחה, ור"מ
לעממי דקסבר אדם מקנה דשלצ"ל ולדידי
כשר אפילו כשנכתב צעודה שפחה וכ"ל
ונשאר צ"ע.

ונלענ"ד צזה דהנה צהגה מל"מ פ"ו
מגירושין ה"ג כתב לענין אחד
שרצה לכתוב עכשיו גט לאשתו שנשחתה
שאינה יודעת לשמור עצמה [ע"ס הוא
ו"ל שאינה יודעת לשמור גיטה כמש"כ
הפ"ת צה"ע סי' א' ס"ק ע"ז ע"ש]
ומשלח ותחרת קריין צה דאינה עכשיו
בת גירושין מדאורייתא והשלח ימסור לה
הגט אחר שתשפחה וכתב הרב המג"ז
צפשיטות דהגט צעל כהיה דכותב גט
לאשה צעלמא דאינו גט משום שאינה עכשיו
בת גירושין וה"ג הא שוטה אינה עכשיו
בת גירושין מדאורייתא, ותמוז טוצא לפ"ז
מש"כ צתשובת הצ"ח ז"ל סי' קי"ט צשם
כמה גאונים אודות אשה שנשחתית והצעל
רואה לישא אחרת ע"פ היתר מאה רבנים
לזריך להשליש גט לאשתו וכ"כ היש"ש יצמות
פ' חרש ומה מועיל גט זה והלא פסול הוא
כיון שנכתב צעודה לאו בת גירושין וכדברי
הגהת מל"מ.

ובחת"ס חאה"ע סי' י"א כתב דלא דמי
נשחתית לאשה צעלמא שאינה
אשתו דצלמא אשה דעלמא לא הוי בת
גירושין כלל והוי כנכתב שלא לשם גירושין
כלל אצל האז אסתא [שנשחתית] אדוקה
צבעלה וצריכה גט ממנו אלא שאין לה יד
לקבל עד שתשפחה מ"מ לא מפני זה נאמר
שלא יהי לשם גירושין ואין זה ענין למי
שכותב גט לפנויי או אשת איש אחר עכ"ל
וקיימתי מסבא ערס שראיתי דברי
החת"ס. ונראה הסבא צזה דמה שמא
הדין אינה עכשיו צתורת גירושין אינו מגרע
את הלשמה כיון שצמליאות איכא מה לגרש

רק שהדין מעכצב מגירושין אבל אשה שאינה
אשתו הרי מלך המליאות היא לא שייכת
צירושין דמה יגרש והלא אין כאן מליאות
אישות לגרש וכל כה"ג אין מקום למחשבת
לשם גירושין שיחול.

ומעתה נראה דהכוח שער אירוסין
לשפחתו דמי לכותב גט לאשתו
שנשתייה ולא לכותב גט לאשה בעלמא,
דהא באותה שפחה יש צמליאות מה לקדש
ולארוס רק שהדין תורה מונע ממנה תורה
קדושין דדין התורה הוא שאין קדושין
בשפחה ולולי הדין הזה הרי צמליאות איכא
אשה מה לקדש ולקנות וכל כה"ג אין כאן
חסרון לשמה דשפיר יש מקום לחול צו
מחשבת "לשם אירוסין" אע"פ שלעת עתה
מטובצב ע"פ דין מתורת קדושין, שעכ"פ
האשה ישנה צמליאות וחלה עליה מחשבת
לשמה ולשם קדושין וצאמת מהביא דהכוח
שער אירוסין לשפחתו דמהני לכו"ע אילו
הי' צלשון הזה לשון שחרור ראי' גדולה
לשיטות הסוברים דאשתו שנשתייה יכול
לכתוב גט שינתן לה אחר שהשתפה
וכמשנ"ת.

(ב) והנה צהרמז"ס ז"ל מצאיר טעמא
הא דפסול כותב גט לאשה
בעלמא שאינה אשתו משום שאין זה לשמה
וכנ"ל חולס צחוס' לא נזכר טעם דלשמה
וז"ל החוס' יצמות שם ד"ה ולאשה בעלמא
אינו גט ואפילו כתב צו זמן דאחר נשואים
כיון דאין צידו לגרשה צשעה שעשאו שליח,
ונראה לר"י דהיינו דוקא למד"א אין אדם
מקנה דשלצ"ל אבל למד"א אדם מקנה כוי
גט דצידו לגרשה כמו צשחרור דמהני לוקח
עצד ע"מ לשחררו וכתב לו לכשאקחך הרי
עלמך קנוי לך כוי וגט שחרור וגט אשה
שוין לכל דבר דהא ילפינן לה מאשה עכ"ל
וחפס הרב המגי' ז"ל צמל"מ שם דהחוס'
פליגי על צהרמז"ס ז"ל ולית להו האי טעמא
דלא כוי לשמה אלא הטעם הוא משום דכל
היכא דאיכו לא מלי עציד שליח לא מלי משוי

ע"ש צמל"מ וזה חמוה מאוד דהא על כרחך
מודים החוס' דגם הצעל עצמו אינו יכול
לכתוב גט לאשה בעלמא, דאי ס"ד דהוא
עצמו [היינו זה שיביה אח"כ בעלה
לכשיקדשה] יכול לכתוב גט הרי זה "איכו
מלי עציד" ואמאי לא מלי משוי שליח ומה
צריך דהגירושין אכתי לא מלי עציד הלא
הסופר הזה לא נשתלה לגירושין רק לכתוב
גט ואס"ד דהוא עצמו יכול לכתוב הרי
איכו מלי עציד ולמה לא יועיל שליחותו,
ובהכרח דהחוס' מודים דגם הוא עצמו אינו
יכול לכתוב עכשיו גט לאשה שיקדשה
אח"כ, וצ"ה דהוא בעצמו אינו יכול לכתוב
גט לא שייך כלל טעמא דכל היכא דאיכו
ל"מ עציד שליח לא מלי משוי דלאו צשליח
עסקינן, וצ"כ דהחוס' מודו לטעם צהרמז"ס
ז"ל דהכתיבה פסול מטעם שאינו לשמה,
ולכן ציאו הגרעק"א ז"ל צמהדו"ת סימן
ע"ג וכתח"ס שם דודאי החוס' מודים לטעם
צהרמז"ס ז"ל ומה שכתבו החוס' משום דאין
צידו לגרשה צשעה שעשאו שליח וכן ציאו
מפורש יותר צחוס' נזיר דף י"ב ד"ה מ"ט
דפסול משום כל היכא דאיכו לא מלי עציד
שליח לא מלי משוי זהו משום דהחוס'
מפרשים הדין דהאומר כותב גט לאשה
בעלמא אינו גט שהוא אפילו כשכתבו הסופר
אחר שכבר נתקדשה לזה, דצאותה כתיבה
ליכא חסרון לשמה שהרי היא כבר עכשיו
בת גירושין אלא שהשליחות פסולה משום
שנשתלה צזמן שאיכו לא היה מלי עציד
ובהדיא דנזיר שם דכשאמר לשליחו לא וקדש
לי אשה לא חלה השליחות על אשה שהיתה
בשעת מינוי השליחות לאו צת קידושין אעפ"י
צשעה שקידשה השליח כבר נעשית צת
קידושין ע"ש צהרעק"א ז"ל וחת"ס וכ"כ
צקצרה החו"ג.

ומה שהוסיפו החוס' דלמד"א אדם מקנה
דשלצ"ל מהני, היינו דלהאי מד"א הוא
עצמו כבר יכול לכתוב עכשיו גט לגרש צו
לאחר שיקדשה, [וממילא גם שלוחו מהני
דהא כבר איכו מלי עציד] והטעם הוא

משום דלמד"א אדם מקנה דשלז"ל הרי האשה היא כבר עכשיו בגדר צת גירושין דהא יכול כבר עכשיו לגרשה אע"פ שהוא דשלז"ל וממילא הוי כתיבה זו לאשה שהיא צת גירושין ושפיר הוי לשמה ע"ש צתשובת רעק"א ז"ל ובהחת"ם שם.

ואיכא לעיוני דהא ז"פ דאפילו למד"א אדם מקנה דשלז"ל אינו חלל מעשה הקנין שיועיל לכשיצא לעולם אצל פשיטא דעכשיו א"א לחול חלות הקנין דאין יתפוס קנין על דבר שאינו בעולם או שאינו שלו וכמש"כ הר"ן ז"ל נדרים דף פ"ה ע"ב ד"ה וכו' אמרה ע"ש, ומכ"ע מצואר צ"מ דף ס"ז דאפילו למד"א אדם מקנה דשלז"ל מ"מ עד שלא באו לעולם יכול לחזור בו משום דהו"ל כקנין לאחר שלשים דיכול לחזור בו, ואפילו באומר מעכשיו דעת התוס' צ"מ דף ע"ז דיכול לחזור בו, ואפילו לדעת הרמב"ן ז"ל דאינו יכול לחזור בו אין זה משום שכבר חל הקנין דאין יתכן שהדבה מכור לפלוני בשעה שאין הדבר עדיין של מוכר, רק דלהרמב"ן ז"ל הוא מעשה הקנין אלימתא שאינו יכול לחזור בו אע"פ שלא חל הקנין עדיין ועיין מש"כ בזה בעה"י לעיל צסימן י"ב והדברים מצוירים היטב בהריטב"א ז"ל גיטין דף מ"ה גבי לכשאקחך הרי עלמך קני לך מעכשיו דפשיטא דהקנין לא חל מעכשיו דאין אפשר שישתחרר מעכשיו והוא עדיין קנוי לרצ אחר ואפילו אי מעכשיו מהני לענין שלא יכול לחזור בו מ"מ הקנין לא חל ע"ש היטב בהריטב"א ז"ל וא"כ אפילו למד"א אדם מקנה דשלז"ל עדיין אשה זו לאו צת גירושין היא באותה שעה ואכתי אין כאן לשמה בשעת כתיבת השטר לפי דברי הרמב"ם ז"ל דבאשה שאינה עכשיו צת גירושין אין זה כתיבה לשמה.

וצ"ל דלמד"א אדם מקנה דשלז"ל נהי דאין האשה עכשיו צת חלות גירושין מ"מ היא עכשיו צת מעשה הקנין לגירושין וכבר יש מקום למחשבת "לשם גירושין"

ובאמת שכדברי הגאון רעק"א ז"ל וחת"ם דלמד"א א"מ דשלז"ל הוי לשמה משום שכבר יכול עכשיו לגרשה, מצואר כמעט להדיא בלשון התוס' יצמות שם שכתבו אצל למד"א אדם מקנה דשלז"ל הוי גט "דצידו לגרשה" עכ"ל הרי מפורש דמשו"ה כבר הגט משום דעכשיו כבר צידו לגרשה, וע"כ ז"ל כמש"כ דגם זה נקרא צת גירושין מה שאפשר לגרשה שיחול לכשיכנסנה, וזה מוכח להדיא מהר"ה שהציאו התוס' מרבי דקסצר דמהני הכוחצ לעצדו לכשאקחך הרי את קנוי לעלמך והרי גם גט שחרור טעון לשמה ומ"מ שפיר מועיל השטר למד"א אדם מקנה דשלז"ל אע"פ שכותבו קודם שקנאו אלמא דכיון שיכול לגרשה עכשיו אלאחר שיקנהו נחשב צר גירושין ונתפס צה תורת לשמה.

(ג) **והנה** התוס' חזר שם הוכיחו דלענין דינא דכל היכא דאיכו לא מצי עביד שליח לא מצי משוי לא מהני "צידו" [היינו אע"פ שצידו לעשות מעשה ע"י זה יבא אח"כ מצי עביד], מהא דצעי שם ביצמות ליצמתו מהו פי' האומר כחוצ גט ליצמתי לכשאכנסנה אגרשנה אי מהני [וצתוס' יצמות שם ציאו דלענין ריח הגט לפסול מדרבנן קמבעיא לי' ע"ש ומשמע דפשיטא דמדאורייתא אינו גט כיון דעכשיו לאו צת גירושין היא] והרי יצמה זו צידו לצוא עלי' ולקנותה ולגרשה אח"כ, אע"כ דלענין דינא דכל דלא מצי עביד שליח לא מצי משוי, לא מהני צידו ע"ש, והגרעק"א ז"ל בגליון הש"ס וצתשובותיו סוס"י קמ"א חמה בזה דאם נימא דיצמה מקרי צידו הרי עכ"פ הוא עאמו [לא שלוחו] יכול לגרשה דקיי"ל כריו"ח צקידושין דף ס"ב דכל שצידו מהני ולדידן דשלז"ל כשהוא צידו מהני כמו לר"מ דכל דשלז"ל וכו' היכי דלר"מ הוכיחו התוס' לעיל דיכול לכחוצ גט לאשה בעלמא לכשאכנסנה אגרשנה כדמוכח מהא דלוקח עצד ע"מ לשחררו וכתב לו לכשאקחך הרי את קנוי לעלמך, ה"י

חין כאן מה לגרש, וכל כה"ג לא מהני
צידו ומש"ה עכשיו לא מלי עמיד איבו
זה הגירושין אפי"פ שהוא צידו, וזה דלרבי
יכול לכתוב שטר שחרור ולשחרר עבד שאינו
שלו אפי"פ שאין לו עדיין העבדות היינו
משום דרבי סבר אדם מקנה דשלצ"ל ולמד"ה
אדם מקנה דשלצ"ל יכול להקנות אפילו
דבר שאינו בעולם כלל [לענין שיחול לכשיצא
בעולם] וכמו מקנה פירות דקל שעתידין
ללמוח וכנ"ל.

אלא שיש מקום בספר לומר לענין דינא
דכל היבא דאיבו לא מלי עמיד שליח
לא מלי משוי מהני כשהוא צידו להיות
נקרא "מלי עמיד" אפי"פ דעכשיו כמות
שהוא לא מלי עמיד מטעם שליח אישיות
בעולם וכנ"ל מ"מ מקרי הגברא "מלי עמיד"
כיון שצידו להיות נעשה מלי עמיד ואח"כ
הוכיחו התוס' מהא דליצמחו אינו גט
[ולתוס' פירשו דלא מהני השליחות אפילו
היבא דהשליח יכתוב הגט אחר שיכנסנה
כיון דצעת מינוי השליחות היה המשלח
לא מלי עמיד] אלמא דצידו לא משוי ליה
צמס "מלי עמיד" וכחצו התוס' את זה כלפי
מה שכתבו לעיל שם צמס דעושה שליח
להפריש חלה מעיסה שלא נילושה עדיין,
וכרי המשלח איבו לא מלי עמיד עכשיו
חלה וכחצו ר"ת ז"ל דשפיר יכול לעשות
עכשיו חלה דהא יכול להציא עיסה מגולגלת
[וכה"ה לגלגל עכשיו עיסה מקמח זה עיין
ביאור הגר"א ז"ל יו"ד סי' שכ"ז] ולעשות
חלה וכיון דצידו הוא, יכול הוא עצמו לקרוא
שם חלה שתחול לכשתגלגל וכל היבא דהוא
עצמו יכול צמחו אופן לקרוא עכשיו שם
חלה הו"ל איבו מלי עמיד, ומלי משוי שליח
וכחצו התוס' צמח שפירשו דאזלינן מדרגא
לדרגא היינו דמטעם צידו יכול הוא עצמו
להפריש וממילא הו"ל איבו מלי עמיד ולכן
מלי משוי שליח, ולמ"ל כולי האי נימא
בפשיטות כיון דצידו לגלגל העיסה ולהפריש
אח"כ כבר נקרא בגדר איבו מלי עמיד דהא
צידו להיות מלי עמיד ואח"כ כתבו התוס'.

לדין היבא דהוא צידו יכול הוא עצמו
לכתוב גט לאשה זו לכשתכנסנה אגרסנה
וכיון דהוא עצמו יכול לכתוב גט ממילא
הלא הוא עכשיו צמח "מלי עמיד" ושפיר
יבא יכול לעשות שליח, לא משום דצידו
להיות נעשה בגדר "מלי עמיד" אלא משום
שהוא צמח מלי עמיד.

ונלע"ד צמח צמח"י *) דנגרש אשה
שעדיין אינה שלו הוי כדבר
שאינו בעולם כלל דענין הגירושין הוא
ניהוק הקשר והאישות שצנייהם וכל כמה
דליבא אישות בעולם הו"ל כבא לעשות
קנין על מה שאינו בעולם דהא הוא צמח
לנתק אישות שאינו בעולם ולר"מ דקסבר
אדם מקנה דשלצ"ל יכול להקנות אפילו דבר
שאינו בעולם כלל כגון פירות דקל שעדיין
לא למוחו וכו"ה נמי דיכול לגרש עכשיו
אישות שאינו בעולם כלל [שכתבנה לכשתכניה
אשתו] אבל לדין דאין אדם מקנה דשלצ"ל,
אפילו צידו לא מהני לדבר שאינו בעולם
כלל דמה"ע אינה יכולה להקדיש מעשה
ידי אפי"פ שצידה לעשות אותן כמש"כ
המהרש"א ז"ל בקידושין שם וזהו דמקשינן
הם [לריו"ה דקסבר גבי אומר פירות
ערוגה זו מחוצרין יהיו תרומה לכשתלשו
דמהני משום דצידו לתלוש] אלא מעתה
הנותן פרוטה לשפחתו ואמר לה הרי את
מקודשת לי לאחר שאתחררך ה"ג דהוי
קידושין ומשני הכי בשתא הם מעיקרא
צמח והשתא דעת אחרת ופירש"י ז"ל
הילכך חין כך מחוסר מעשה גדול מזה
ומצאנו הריב"ז ז"ל משום דהו"ל כדבר
שאינו בעולם, דצפירות ערוגה זו מחוצרין
כבר איבא עליהם תורת פירות גמורין אלא
שדין תורה הוא שאין תרומה אלא לאחר
תלושה אבל כדבר שאינו בעולם כלל לא
מהני צידו ע"ש ואם כן ה"ג לגרש ולנתק
אישות שעדיין אינה בעולם הרי צמחיות

*) א"ה. ונקט"י נזיר סימן ג' ביאר באופן אחר,
ע"ה.

מחמת חסרון החפלא לעשות צו שפיר מהני
לזה מה שצידו.

[1234567]

סימן כט

בעניני לשמה בגט שחרור

יבמות דנ"צ אמר ללצלר כתוב גט לארוסתי
ה"ז גט מפני שצידו לגרשה ולאשה
בעלמא אינו גט מפני שאין צידו לגרשה
וכתבו התוס' ד"ה ולאשה בעלמא אין גט
וכו' כיון דאין צידו לגרשה בשעה שעשאו
שליח ונראה לר"י דהיינו דוקא למ"ד חל"מ
דשלצ"ל חבל למד"א אדם מקנה דשלצ"ל
הוי גט דצידו לגרשה, כמו בשחרור דמהני
בלוקח ע"מ לשחררו וכתב לו לכשאקחך
כרי את קנוי לך מעכשיו כדאמר בהאשה
רבה ובקדושין וכו' עכ"ל. וברמב"ם ז"ל
פ"ג מגירושין ה"ו כתב אמר לסופר כתוב
גט לפלונית ויהי עמי לכשאשאה אגרשנה
וכו' אינו גט מפני שלא היחה צת גירושין
כשנכתב גט זה ונמצא שנכתב שלא לשם
גירושין וכו' עכ"ל.

ובאב"מ סי' ל"ה ס"ק י"ג הקשה לדעת
הרמב"ם ז"ל דבכתוב גט לאשה
ולכשאכנסנה אגרשנה בגט זה פסול משום
שלא לשמה מה יענה הרמב"ם ז"ל לראיית
התוס' וברא"ש ז"ל מהא דאמר רבי דלא
תסגיר עבד אל אדניו בלוקח עבד ע"מ
לשחררו וכתב לו לכשאקחך כרי את קנוי
לך מעכשיו דמהני משום דרבי קסבר אדם
מקנה דשלצ"ל כדאמר' ביצמות דף ל"ג וברי
גט שחרור לריך לשמה וכיון שנכתב קודם
שקנאו (שהרי באותו שטר הוא משחררו)
ח"כ יפסל מטעם לשמה, ומתוך האצ"מ
לפ"מ שדן בקצ"ה סי' ר' דנהי דשטר
שחרור טעון לשמה וכו' צמשחררו להחירו
בצת חורין דזהו קנין איסור ולהחירו לריך
לשמה דילפינן לה מגט אצל צחור שטר
הקנאה ממונה דגופו, לא גרע השטר שחרור

דבהאי עממא בלחוד מה שיכול לעשות עצמו
להיות מלי עבד לא סגי חילו היה הדין
דעכשיו אינו יכול לעשותו ח"פ שהוא צידו,
וכדמוכא מההיא דליצמתו מהו דהתם משום
דעכשיו אינו יכול לעשות הגירושין [וכמשנ"ת
משום דהו"ל כדבר שאינו צעולם כלל] לא
מהני שליח ח"פ שיכול לעשות את עצמו
להיות מלי עבד ודו"ק בכל זה ודבריו
הוא ע"פ מה שציאר המל"מ פ"ט מאישות
דברי התוס' וכ"פ הגר"א ז"ל ציו"ד סימן
שכ"ז והק"א יצמות שם ודלא כהבנת
האור"מ והאצ"מ שהתוס' באו לחלוק על
פירוש ר"ת ז"ל דלפירוש זה קשה עובד
כמו שהרבה להקשות האצ"מ סימן ל"ה
ועוד וקלרתי.

[1234567]

(ד) ובמה שהקשה עוד הגרעק"א ז"ל
בסו"ס קמ"א דהאין מהני
כתבו וחננו גט לאשתי וברי לענין הכתיבה
איכו עצמו לא מלי עבד כל זמן שאין הגט
צעולם וכל דאיכו לא מלי עבד שליח לא
מלי משווי וח"פ שצידו לכתוב גט הרי
דעת התוס' דצידו לא מהני להיות נקרא
מה"ע עכשיו בשם "איכו מלי עבד" חל"כ
יכול הוא עצמו עכשיו לעשות לשיחול חל"כ,
יפה כתב בזה הק"א שם דאין זה בכלל
לא מלי עבד שהרי הדין גירושין יש לו כבר
עכשיו רק שחסר לו עדיין חפלא של הגט
לעשות צו הגירושין ע"ש. ונראה דאפילו
לפי מה דמשמע בצ"ק דף ק"י דגם היכא
דאין לו היכולת רק מפני המליאות נמי
מקרי איכו לא מלי עבד כגון חולה וזקן
שאינו יכול לאכול את הקרצן לא מלי משוי
שליח ע"ש מ"מ הכא אחי שפיר היטב כיון
דאין כאן רק חסרון יכולת במליאות בזה
ודאי מהני סברה צידו דשוצ נחשב שיכול
לעשות במליאות ודוקא כשעדיין אין לו
אותו בעלות מלד הדין בזה כתבו התוס'
דלא מהני צידו לעשותו צחורת מלי עבד
כיון דמ"מ עכשיו אינו עדיין בעלים לדין
זה אצל כשכל הלא מלי עבד אינו אלא